

Βιογραφικό σημείωμα

της Μαρίνας Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

01. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	3
02. ΣΠΟΥΔΕΣ	4
03. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	4
04. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ	6
05. ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	6
06. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	8
07. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ	10
08. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	11
09. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	12

01. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όνομα:	Μαρίνα
Επώνυμο:	Σωτηροπούλου – Ζορμπαλά
Επάγγελμα:	Καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης
Γνωστικό αντικείμενο:	Αισθητική Αγωγή Νηπίου και Παιδιού
Ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα:	Τέχνη στην Εκπαίδευση / Διασυνδέσεις Αισθητικής Θεωρίας και Αγωγής
Οικογενειακή κατάσταση:	Έγγαμη, μητέρα δύο παιδιών
Διεύθυνση:	Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, 74100, Ρέθυμνο Κρήτης
Τηλ. γραφείου:	2831077662
Κινητό τηλ.:	+30 6945 020406
E-mail:	marinazorb@uoc.gr

02. ΣΠΟΥΔΕΣ

Λυκειακές:

Ελληνογαλλική Σχολή Άγιος Ιωσήφ (Saint Joseph)

Πτυχιακές:

- a. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή: Πτυχίο Γαλλικής Φιλολογίας (1986)
- b. Ωδείο Αθηνών & Εθνικό Ωδείο (1971 - 1986): πιάνο, θεωρία μουσικής, σολφέζ, αρμονία-σύνθεση, ιστορία μουσικής, μορφολογία, οργανολογία-οργανογνωσία, διεύθυνση χορωδίας, Πτυχίο Πιάνου (βαθμός άριστα)
- c. Διεθνές Κέντρο Μουσικοθεραπείας - Παρίσι (Centre International de Musicothérapie), Βεβαίωση Σπουδών πλήρους φοίτησης (1987-88)
- d. Σχολή Χορού της Σουζάνας Αβιγαδόρ: τριετές τμήμα «Σωματικής Έκφρασης» (1990 – 1993) και μονοετές τμήμα «Πρωτόγονου Χορού» (1991 - 1992).

Μεταπτυχιακές:

Université de Paris X - Nanterre: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα D.E.A. (Diplôme d' Etudes Approfondies de Psychologie, de la Culture et de l' Environnement, option Psychologie de l' Art), Σχολή Ψυχολογίας και Επιστημών Συμπεριφοράς, τμήμα Ψυχολογίας της Τέχνης (1988). Αναγνώριση ισοτιμίας, ΔΟΑΤΑΠ, αριθμός πράξης 251-2677.

Διδακτορικό:

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής – Ψυχολογίας: Διδακτορικό με θέμα «Η ηχητική ευαισθητοποίηση ως διδακτικό μέσο, στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο. Ένα μοντέλο ψυχοπαιδαγωγικής παρέμβασης» (2003, βαθμός: άριστα).

Πιστοποίηση τίτλων:

Σύμφωνα με τους παραπάνω τίτλους σπουδών, ένταξη στο Μητρώο του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.) στις ακόλουθες επαγγελματικές κατηγορίες, ως: **ειδική επιστήμονας επί των διδακτικών μεθόδων** (αρ. κατηγορίας: 2491), **Ψυχολόγος** (αρ. κατηγορίας: 2725), **συνθέτης**, μονωδός και προς αυτούς εξομοιούμενη **καλλιτέχνης** (αρ. κατηγορίας: 2750).

03. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ – ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1983–86: Διδασκαλία **Μουσικής Αγωγής και Οργάνωση Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων**, σε ιδιωτικό Νηπιαγωγείο Κηφισιάς (Παπαδιαμάντη 5, Κηφισιά).

1986: Ίδρυση του Καλλιτεχνικού Επιμορφωτικού Εργαστηρίου ANIMA (anima.edu.gr)

1988 – 1998: **Ψυχολογία της Τέχνης** σε τμήματα μεταλυκειακών σπουδών της ειδικότητας «Παιδαγωγοί Προσχολικής Ηλικίας» (Αθηναϊκό Κέντρο Παιδαγωγικών Ερευνών και Σπουδών).

1994: Διδασκαλία στην Επιμόρφωση Καθηγητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Ε.Κ. της Ανατολικής Αττικής). Θέματα: **Σύγχρονες Διδακτικές Μέθοδοι Αισθητικής Αγωγής και Θεραπείας. Βιωματική Προσέγγιση.**

1994 – 2000: Διδασκαλία: α) **Θεατρικό Παιχνίδι**, β) **Μουσικοκινητική Αγωγή** και γ) **Μουσικοθεραπεία** (Ιδιωτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΕΚ Σωτηροπούλου), ειδικότητα Προσχολικής Αγωγής Δημιουργίας και Έκφρασης (σύνολο 1890 ώρες).

1998 – 2000: **Διευθύντρια** στο ίδιο Ινστιτούτο.

1999-2000: Διδασκαλία σε Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης στο πλαίσιο του προγράμματος Εργαζομένων Πρόνοιας Ε 872 Α. Τίτλος: **Η παιδαγωγική και θεραπευτική αξιοποίηση της Τέχνης. Θεωρητική και βιωματική προσέγγιση.**

1988 – 2001: Υπεύθυνη σχεδιασμού ύλης επιμορφωτικών σεμιναρίων με θέματα σχετικά με τις παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση. Τα σεμινάρια απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς, ειδικούς παιδαγωγούς, θεατρολόγους και καλλιτέχνες και οργανώνονται από το Κέντρο Δημιουργικής Εκπαίδευσης ANIMA.

2003 – 2008: Θέση Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), στη βαθμίδα του Λέκτορα (ΦΕΚ 305/8-12-2003, τ. ΝΠΔΔ) στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Διδασκαλία: **Αισθητική Αγωγή Νηπίου και Παιδιού: Μορφές Αισθητικής Έκφρασης, Διδακτικές Προσεγγίσεις Αισθητικής Αγωγής, εργαστηρίου: Μεθοδολογία Αισθητικής Αγωγής και σεμιναρίων: Αισθητικής Αγωγής.**

2008 - 2013: Θέση Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), στη βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή (ΦΕΚ 763/14-8-2008, τ.Γ'), στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Διδασκαλία: **Διδακτικές Προσεγγίσεις Αισθητικής Αγωγής, εργαστηριακού σεμιναρίου Μεθοδολογίας Αισθητικής Αγωγής, σεμιναρίων παιδαγωγικών Διδακτικής της Τέχνης, Διδασκαλίας Τραγουδιού και σεμιναρίων πτυχιακής εργασίας Αισθητικής Αγωγής.**

2011-2012: Διδασκαλία μαθήματος στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος με κατεύθυνση "Παιδαγωγική και Διδακτική στην Προσχολική Εκπαίδευση" και με ειδίκευση με τίτλο "Γλώσσα και Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση". Τίτλος μαθήματος: **Αισθητικές Προσεγγίσεις και Γλωσσική Αγωγή.**

2013-2015: Θέση Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) στη βαθμίδα του Μόνιμου Επίκουρου Καθηγητή (ΦΕΚ 93/30-1-2013, τ. Γ'), στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

3/2015 - 4/2019: Θέση Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή (ΦΕΚ 177/10-3-2015, τ. Γ). Διδασκαλία: **Διδακτικές Προσεγγίσεις Αισθητικής Αγωγής, σεμιναρίου Μεθοδολογίας Αισθητικής Αγωγής, σεμιναρίων Πτυχιακής Εργασίας πάνω σε θέματα Παιδαγωγικής και Θεραπευτικής Αξιοποίησης των Τεχνών και Διδακτικής της Τέχνης, Διδασκαλίας Τραγουδιού.**

2017-18: Διδασκαλία μαθήματος στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος με κατεύθυνση "Παιδαγωγική και διδακτική πράξη." και ειδικότητα με τίτλο "Γλώσσα και γραμματισμός στην πρώιμη ηλικία". Τίτλος μαθήματος: **Αισθητικές προσεγγίσεις και γλωσσική αγωγή (ΜΕΑ212).**

2017-18-σήμερα: Διδασκαλία μαθήματος στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος με κατεύθυνση "Ανθρωπιστικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση" και με ειδίκευση με τίτλο "Τέχνες και Εκπαίδευση". Τίτλος μαθήματος: **Τέχνη και εκπαιδευτική πράξη: Σύγχρονα θέματα και προσεγγίσεις.**

2018-19: Διδασκαλία μέρους μαθήματος στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος με κατεύθυνση «Επιστήμες της Αγωγής» του Τ.Ε.Π.Α.Ε του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τίτλος μαθήματος: **«Δρώμενα αισθητικής αγωγής».**

4/2019-σήμερα: θέση Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) στη βαθμίδα του Καθηγητή στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Διδασκαλία: **Διδακτικές Προσεγγίσεις Αισθητικής Αγωγής, σεμιναρίου Μεθοδολογίας Αισθητικής Αγωγής, σεμιναρίων Πτυχιακής Εργασίας πάνω σε θέματα Παιδαγωγικής και Θεραπευτικής Αξιοποίησης των Τεχνών και Διδακτικής της Τέχνης, Διδασκαλίας Τραγουδιού.**

04. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Βράβευση με το Colin Marsh Pearson Australia Award το οποίο απονέμει ανά δύο χρόνια η Australian Curriculum Studies Association. Το βραβείο αφορά στην αξιολόγηση της εργασίας με τίτλο "Engaging first-

graders in language arts through 'art-flow activities'. Curriculum perspectives", που δημοσιεύθηκε το 2017 στο περιοδικό *Curriculum Perspectives*, 37(1), 25-38. DOI: 10.1007/ s41297-016-0005-3), Argyriadi, A. & Sotiropoulou - Zompa M. Η εργασία κρίθηκε ως η καλύτερη για τη συμβολή της για τη διαμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών για το σχολείο, κατά τη διετία 2015-17. Σύνδεσμος με τη συγχαρητήρια επιστολή του Πρύτανη του Π.Κ: <http://news.uoc.gr/news/2017/22-09/Συγγ.Επιστολή.Πρύτανη.ΠΚ.pdf>. Το βραβείο αυτό συνοδεύεται από τρόπαιο και χρηματικό ποσό και απονέμεται ανά δύο χρόνια σε ερευνητές "για την ποιοτική συμβολή τους στη διαμόρφωση των σχολικών προγραμμάτων σπουδών".

05. ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

BIBΛΙΑ

Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Μ. (2007, 2011). Κάθε μέρα πρεμιέρα. Αισθητική προσέγγιση της γνώσης στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο. Αθήνα: Πεδίο.

Πρόκειται για μονογραφία που διαπραγματεύεται την «Αισθητική Διδασκαλία», και ειδικότερα την αναγκαιότητα και τους τρόπους εφαρμογής της αισθητικής προσέγγισης των θεμάτων που διδάσκονται στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο. Στα κεφάλαια του βιβλίου αναφέρονται:

- α. σύγχρονα οντολογικά και επιστημολογικά δεδομένα σχετικά με την παιδαγωγική και ψυχολογική προσέγγιση της Αισθητικής Αγωγής,
- β. μία διερευνητική μελέτη του συσχετισμού της Αισθητικής με τη Νόηση,
- γ. παραδείγματα εφαρμογής αισθητικών δραστηριοτήτων, προτεινόμενων ως ενδεικτικών μοντέλων «Αισθητικής Διδασκαλίας» με σκοπό την επίτευξη μαθησιακών στόχων.

Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2020). Ενσωματώνοντας τις τέχνες στην εκπαίδευση. Αθήνα: Πεδίο.

Η μελέτη αυτή επιχειρεί να συμβάλει στην ανάδειξη της παιδαγωγικής αξίας των τεχνών όταν αυτές ενσωματώνονται στις διδακτικές διαδικασίες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ένταξη των τεχνών στα σημερινά προγράμματα σπουδών συχνά συνιστά μια νοησιαρχική και μονοτροπική διαδικασία, επιφορτισμένη με προδιαγεγραμμένα αποτελέσματα και απογυμνωμένη από δημιουργικά-παραγωγικά, πολύπλευρα-ολιστικά και πολύπτυχα-πολυτροπικά χαρακτηριστικά. Στη βάση αυτής της προβληματικής στο παρόν βιβλίο αναζητώνται πρακτικές ενίσχυσης της αισθητικότητας, της πολυπλευρικότητας και της πολυτροπικότητας κατά τις διαδικασίες ενσωμάτωσης των τεχνών στο σύνολο των προγραμμάτων σπουδών του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου. Στο πρώτο κεφάλαιο μελετάται η έννοια της **αισθητικότητας** ως απαραίτητου παράγοντα μιας σε βάθος ενσωμάτωσης των τεχνών. Το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου πραγματεύεται την **πολύπλευρη-ολιστική μάθηση** ως τον κύριο στόχο μιας εντατικής ενσωμάτωσης των τεχνών. Στο τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου, μελετάται η **πολυτροπικότητα** ως απαραίτητος παράγοντας αξιοποίησης του εύρους που μπορεί να έχει η ενσωμάτωση των τεχνών. Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου, επιχειρείται η σύνθεση των συμπερασμάτων από τα τρία προηγούμενα κεφάλαια. Έτσι, διατυπώνεται το παιδαγωγικό πνεύμα δράσης που απορρέει όταν συνδυάζονται συστηματικά οι διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις των τεχνών, οι διαφορετικές πλευρές της μαθησιακής εμπλοκής με τη διδασκόμενη γνώση που οι τέχνες μπορούν να προκαλούν και οι πολλαπλοί καλλιτεχνικοί δίαυλοι-τρόποι νοηματοδότησης και έκφρασης. Από τη συνθετική συζήτηση των θεμάτων αυτών, προκύπτει ένας αναλυτικός

ορισμός της ενσωμάτωσης των τεχνών, ένας κατάλογος κριτηρίων σχεδιασμού της, καθώς και οι παιδαγωγικές προτάσεις και προοπτικές της συστηματικής εφαρμογής της στο πλαίσιο της προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης.

Sotiropoulou - Zormpala, M. & Mouriki, A. (2020). *Enriching arts education through aesthetics. Experiential arts integration activities for pre-school and early primary education*. London: Taylor and Francis Group - Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429058516>

Στο βιβλίο αυτό εξετάζονται πρακτικές που οδηγούν σε μία υψηλού επιπέδου ενσωμάτωση των τεχνών στις διδακτικές διαδικασίες της προσχολικής και της πρωτοσχολικής εκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό, εξετάζεται πώς οι διαφορετικές προσεγγίσεις της αισθητικής θεωρίας (aesthetics) συνδέονται άρρηκτα με την εφαρμογή της αισθητικής αγωγής και μπορούν να αποτελέσουν τις βάσεις αντίστοιχων τρόπων ενασχόλησης με τις τέχνες. Οι δραστηριότητες που προκύπτουν από αυτή τη σύνδεση εξετάζεται πώς επηρεάζουν, όχι μόνον την αισθητική ανάπτυξη των παιδιών, αλλά και τη μαθησιακή εμπειρία τους. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ανασκόπηση πάνω σε βασικά στοιχεία τεσσάρων ειδών αισθητικών θεωρητικών προσεγγίσεων: των αναπααραστατικών, των εκφρασιοκεντρικών, των γνωσιοκρατικών και των πλαισιακών. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται πώς το καθένα από αυτά τα είδη αισθητικών προσεγγίσεων μπορεί να αξιοποιηθεί ως θεωρητική βάση για το σχεδιασμό αντίστοιχων τύπων δραστηριοτήτων, κατάλληλων για την ενσωμάτωση των τεχνών στις διδακτικές διαδικασίες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για το κάθε είδος των δραστηριοτήτων που βασίζονται στην αισθητική θεωρία (*aesthetics-based activities*), παρουσιάζονται κριτήρια σχεδιασμού και ενδεικτικά μοντέλα - παραδείγματα. Στο τρίτο κεφάλαιο, περιγράφονται παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε νηπιαγωγεία και α' τάξεις δημοτικών σχολείων της Ελλάδας. Από τα αποτελέσματα, φάνηκε ότι οι δραστηριότητες που σχεδιάζονται στη βάση διαφορετικής θεωρητικής αισθητικής προσέγγισης επηρεάζουν τις μαθησιακές εμπειρίες των παιδιών με διαφορετικό τρόπο. Ενδείξεις, επίσης, προέκυψαν ότι κατά τη συνδυαστική εφαρμογή των τεσσάρων τύπων των δραστηριοτήτων αυτών στο πλαίσιο της διδασκαλίας του ίδιου θέματος, τα παιδιά έχουν ευκαιρίες να: α) βιώνουν διαφορετικές διδακτικές μεθόδους, β) να αναπτύσσουν διαφορετικούς τύπους μαθησιακής εμπλοκής και γ) να εστιάζουν σε διαφορετικές πτυχές του διδασκόμενου θέματος.

Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. & Μουρίκη, Α. (2021). “... Είχε μαμά ο Μιρό;” Από την αισθητική θεωρία στην αισθητική διδασκαλία. Αθήνα: Πεδίο.

Στο βιβλίο διερευνώνται και προτείνονται πρακτικές διδασκαλίας που βασίζονται στους συσχετισμούς ανάμεσα στην Αισθητική Θεωρία και την Αισθητική Αγωγή. Ειδικότερα, εξετάζεται πώς η Αισθητική μπορεί να αξιοποιηθεί ως υπόβαθρο για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή συγκεκριμένων κατηγοριών βιωματικών δραστηριοτήτων τέχνης, κατάλληλων να ενσωματώνονται στα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το βιβλίο είναι μια εμπλουτισμένη μετάφραση από την αγγλική γλώσσα του βιβλίου με τίτλο “*Enriching arts education through aesthetics. Experiential arts integration activities for pre-school and early primary education*”, το οποίο εκδόθηκε στο Λονδίνο το 2020 από τις εκδόσεις Taylor and Francis Group - Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429058516>

Sotiropoulou – Zormpala, M. (2025). *Exploring Aesthetic Approaches to Arts Integration: Providing Opportunities for Productive, Holistic and Inclusive Learning in Early Childhood and Primary Education*. Taylor and Francis Group - Routledge. DOI: 10.4324/9781003409359.

- Σωτηροπούλου, Μ. (2009). Αισθητική Αγωγή και 'Αισθητική Ευαισθητοποίηση' στην Προσχολική και Σχολική Τάξη. Στο Μ. Πουρκός (Επ.) *Τέχνη – Παιχνίδι – Αφήγηση. Ψυχολογικές και ψυχοπαιδαγωγικές διαστάσεις* (σσ. 211- 228).
- Σωτηροπούλου, Μ. (2009). Αισθητικός και γλωσσικός γραμματισμός, μία συνδυασμένη προσέγγιση. Στο Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίστης (Επ.) *Αναδυόμενος γραμματισμός: έρευνα και εφαρμογές* (σσ. 287-304). Αθήνα: Πεδίο.
- Sotiropoulou – Zormpala, M. (2019). What do we expect from in-depth arts integration? Criteria for designing “aesthetic teaching” activities. In P. Costes-Onishi, *Artistic thinking in the schools: Towards innovative arts /in/ education research for future-ready learners*. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd. DOI: 10.1007/978-981-13-8993-1

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ με κριτές

- Sotiropoulou-Zormpala, M. (2012). Reflections on Aesthetic Teaching. An approach to language arts in early childhood curriculum. *Art Education. The Journal of the National Art Education Association*, 65, 1, 6-10.
- Σωτηροπούλου, Μ. & Τρούλη, Κ. (2012). Η αισθητική εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης στα Ελληνικά Πανεπιστήμια. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση. Περιοδική έκδοση της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, 53, 161-175.
- Sotiropoulou-Zormpala, M. (2012). Seeking a Balance between “Teaching arts” and “Teaching through the arts”. *Arts Education Policy Review*, 113(4), 123-128, DOI: 10.1080/10632913.2012.719419. To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/10632913.2012.719419>.
- Sotiropoulou - Zormpala, M. & Argyriadi, A. (2015). Identifying the features of ‘aesthetic flow experience activities’ in the kindergarten and the first years of primary school education. *Croatian Journal of Education*, 17(3), (sp. ed.), 227-259. DOI: 10.15516/cje.v17i0.827. To link to this article: <http://cje2.ufzg.hr/ojs/index.php/CJOE/article/view/827/509>.
- Sotiropoulou-Zormpala, M., Trouli, K. & Linardakis, M. (2015). Arts education in Greek Universities for future pre-school and primary school teachers: Departmental programs and students’ views. *Preschool and Primary Education*, 3(1), 34-52. DOI: dx.doi.org/10.12681/ppej.105.
- Sotiropoulou-Zormpala, M. (2016). Seeking a higher level of arts integration across the curriculum. *Arts Education Policy Review*, 117(1), 43-54. DOI: 10.1080/10632913.2014.966288.
- Argyriadi, A. & Sotiropoulou – Zormpala, M. (2017). Engaging first-graders in language arts through ‘arts-flow activities’. *Curriculum Perspectives*, 37(1), 25-38. DOI: 10.1007/s41297-016-0005-3. Πρόσβαση στο πλήρες κείμενο: <http://rdcu.be/oLoV>.
- Sotiropoulou Zormpala, M., & Mouriki-Zervou, A. (2018). Aesthetics-based arts integration in elementary education. *The International Journal of Arts Education* 13(1), 33-44. doi:10.18848/2326-9944/CGP/v13i01/33-44.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

- Sotiropoulou M., Trouli, K. & Linardakis, M., (2010). Arts education and training of preservice preschool teachers in pedagogical studies in Greece, International Society for Education through Art (Ed.), *Traces: Sustainable art education. European Congress (C1.3)*. Rovaniemi:

University of Lapland, *Traces: Sustainable art education*, (<https://lapland.conference-services.net/reports/template/onetextabstract.xml?xsl=template/onetextabstract.xml&conferenceID=1981&abstractID=386243>).

Argyriadi, A. & Sotriopoulou - Zorpala, M. (2016). Teaching language through 'aesthetic flow activities'. The joy of learning. OMEP European Conference. The Place of the child in 21st century society. Canterbury Christ Church University, Canterbury, England, 5-7 May 2016. Conference Proceedings (pp. 111-120). (<http://www.canterbury.ac.uk/education/conferences-events/omep-2016/assets/omep-conference-proceedings.pdf>).

Chlapana, E. & Sotriopoulou - Zorpala, M. (2016). An alternative practice for teaching informational texts in kindergarten. OMEP European Conference. The Place of the child in 21st century society. Canterbury Christ Church University, Canterbury, England, 5-7 May 2016. Conference Proceedings (pp. 203-211). (<http://www.canterbury.ac.uk/education/conferences-events/omep-2016/assets/omep-conference-proceedings.pdf>).

Αργυριάδη, Α. & Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά, Μ. (2018). Ενίσχυση επιπέδων μαθησιακής εμπλοκής σε παιδιά πρωτοσχολικής ηλικίας, μέσω «αισθητικών δραστηριοτήτων ροής». Στο Γ. Παπαδημητρίου & Χ. Κωσταρής (Επιμ.) *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Αναζητώντας την καινοτομία, την τέχνη, τη δημιουργικότητα, Πρακτικά Συνεδρίου* (220-229, Α' τόμος). Αθήνα: Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος.

Sotriopoulou Zorpala, M., & Mouriki-Zervou, A. (2021). Aesthetics-based teaching approaches. An aesthetic teaching of environmental subjects. 8th Mediterranean Congress for Aesthetics. Aesthetics of everyday life in contemporary cities. CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR AESTHETICS, 9-11 September 2021. Delphi.

06. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Συμμετοχή στο πρόγραμμα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg IIIA / Ελλάδα – Κύπρος, Μέτρο 2.3, με τίτλο: “Ο ψηφιακός κόσμος της Πρωτοσχολικής Εκπαίδευσης. Διασυνοριακές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και νηπίων στην Ελλάδα και την Κύπρο”, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το Υπουργείο Παιδείας (4/2007 – 8/2008) <http://www.paidi.org.gr/web/guest/47>

Επιστημονική διεύθυνση Προγραμμάτων που επιχορηγήθηκαν από τον Ειδικό Λογαριασμό του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Επιστημονική διεύθυνση του αναπτυξιακού προγράμματος με κωδικό αριθμό 2888, το οποίο έχει σκοπό την υποστήριξη (οργάνωση και πραγματοποίηση) ερευνητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Εργαστηρίου Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής. Τις δραστηριότητες διαχειρίζεται οικονομικά ο Ειδικός Λογαριασμός του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το πρόγραμμα είναι εν εξελίξει (έναρξη: 1/1/2010 - σήμερα).

07. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Συνέδριο με τίτλο “Τέχνες και εκπαίδευση: Δημιουργικοί τρόποι εκμάθησης γλωσσών”, 2011, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ και Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. **Τίτλος εισήγησης: Από τη διδασκαλία της γλώσσας μέσω της τέχνης, στην αισθητική διδασκαλία της γλώσσας.**

Συμπόσιο με θέμα: “Δυνατότητες των βασισμένων στις τέχνες ποιοτικών μεθοδολογιών”. (2011). Εργαστήριο Ψυχολογικής Έρευνας του ΠΤΠΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης. **Τίτλος εισήγησης: Τα πολυτροπικά κείμενα ως φορείς και διαμορφωτές εκπαιδευτικής ιδεολογίας: Η περίπτωση της ροκ όπερας "The Wall" των Pink Floyd.**

- Πανερωπαϊκό συνέδριο Αισθητικής Αγωγής με τίτλο **“Arts Education at the Crossroad of Cultures”**, (2012), InSEA/UNESCO, Λεμεσός Κύπρου. Τίτλος εισήγησης: **Categories of teaching through arts activities in elementary school. Educators’ reactions.**
- Πανερωπαϊκό συνέδριο με τίτλο **“Play and playing in early childhood”** (2013), OMEP Ζάγκρεμπ Κροατίας. Τίτλος Εισήγησης: **Seeking the features of ‘aesthetic flow experience activities’ in kindergarten and the first years of primary school** (Sotiropoulou-Zormpala M. & Argyriadi A.).
- Πανερωπαϊκό συνέδριο με τίτλο **“Play and playing in early childhood”** (2013), OMEP Ζάγκρεμπ Κροατίας. Τίτλος Εισήγησης: **Can Drama in education contribute to the development of motor creativity in preschool education?** (Panagiotaki, A., Trouli, K., Sotiropoulou, M. & Grammatikopoulos, V.).
- 7^η ετήσια εκπαιδευτική ημερίδα με θέμα: «Όταν η τέχνη φέρνει την “ανατροπή” στην εκπαίδευση», (2014), Εργαστήριο Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών, το Εργαστήριο Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής του ΠΤΠΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τίτλος εισήγησης: **Οι τέχνες και οι πολλαπλοί τρόποι αντίληψης της γλώσσας.**
- 24ο συνέδριο με τίτλο **“US, THEM & ME”**, (2014), European Early Childhood Education Research Association (EECERA). Τίτλος εισήγησης: **Emotions Greek generalist preschool teachers experience while teaching through the arts.**
- 6ο Συνέδριο Γραμματισμού με τίτλο **“Ο γραμματισμός σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο: νέες προκλήσεις στην εκπαίδευση”**, (2015), ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Κρήτης. Τίτλος εισήγησης: **“Η κατανόηση πληροφοριακών κειμένων από τα παιδιά της προσχολικής εκπαίδευσης. Συνδυασμός γλωσσικής και αισθητικής προσέγγισης”** (Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά Μ. & Χλαπάνα, Ε.).
- Συμπόσιο με τίτλο **“Pedagogy of happiness. Towards an unconventional school”** (2015), ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης. Τίτλος εισήγησης: **“Η επίδραση των ‘Αισθητικών δραστηριοτήτων ροής’ στα συναισθήματα των παιδιών της Α΄ δημοτικού”**. (Αργυριάδη, Α. & Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά Μ.).
- Σειρά ημερίδων επιμόρφωσης (διαλέξεις και workshops) προς το παιδαγωγικό προσωπικό του Νηπιαγωγείου “Ιωάννης Καρράς” του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Οι ημερίδες αυτές έγιναν στο campus Ψυχικού του Κολλεγίου Αθηνών, 2015-2017.
- Ευρωπαϊκό Συνέδριο με τίτλο **“The place of the child in 21st century society”** (2016), OMEP, Canterbury, England. Τίτλος εισήγησης: **Teaching language through ‘aesthetic flow activities’. The joy of learning** (Argyriadi, A. & Sotiropoulou, Zormpala M.).
- 12ο Διεθνές Συνέδριο **“The Arts in Society”**, (2017), Common Ground Publishing, Paris-Sorbonne και American University of Paris. Τίτλος ανακοίνωσης: **Aesthetics-based arts integration in elementary education** (Sotiropoulou - Zormpala, M. & Mouriki, A.).
- Συμπόσιο με θέμα: **“Literacy in the 21st century: Participation - Inclusion - Equity”**, (2018), Ευρωπαϊκού Δικτύου Πολιτικής για το Γραμματισμό (ELINET), Κολονία, Τίτλος ανακοίνωσης: **Our class’ s dictionary. An aesthetic approach to defining words in preschool and early primary education.**
- 8th Mediterranean Congress for Aesthetics. Aesthetics of everyday life in contemporary cities. CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR AESTHETICS, 9-11 September 2021. Delphi. Ανακοίνωση: **Sotiropoulou Zormpala, M., & Mouriki-Zervou, A.**
- Aesthetics-based teaching approaches. An aesthetic teaching of environmental subjects. Στα πρακτικά του Πανερωπαϊκού Συνεδρίου Γλώσσας και Γραμματισμού 2022, στο Δουβλίνο **“Literacy and Diversity: New Directions”** Εργασία: Sotiropoulou-Zormpala, M. & Lekka, Z. The Impact of Arts Activities When Integrated in Homer’s Iliad Text. Abstract book, p. 174 <https://www.literacyeurope.org/wp-content/uploads/2022/07/Book-of-Abstracts-European-Conference-on-Literacy-2022.pdf>
- 23rd European Conference on Literacy and the 7th Panhellenic Literacy Conference, Χανιά, 24-26 Ιουνίου 2024, FELA Crete, ανακοινώθηκε η εργασία Trouli, K. & Sotiropoulou – Zormpala, M. **“Aesthetic literacy in kindergarten. Intervention with movement-body expression activities”**.

08. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Συντονίστρια και μέλος της επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας με έργο: Σύμβαση Προγραμμάτων Σπουδών για τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης ειδικότητας «Στελεχών Προσχολικής Αγωγής».

Μέλος της Επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας με έργο: Αξιολόγηση του νέου Μουσικού Ανθολογίου για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο.

Βαθμολόγηση στη γραπτή εξέταση των Νηπιαγωγών στο πλαίσιο του διαγωνισμού ΑΣΕΠ

Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής Επιστημονικών Ημερίδων.

Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής των 1ης, 2ης, 3ης, 5ης, 7ης Εκπαιδευτικής Ημερίδας: **«Όταν η Τέχνη φέρνει την «ανατροπή» στην Εκπαίδευση»** (Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών).

Μέλος οργανωτικής επιτροπής διεθνών συνεδρίων και συμποσίων.

Μέλος επιστημονικής επιτροπής διεθνών συνεδρίων.

Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Γλώσσας και Γραμματισμού

Μέλος της Διεθνούς Εταιρίας για την Εκπαίδευση Μέσω Τέχνης (International Society for Education Through Art).

Μέλος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος.

Συνεργάτης με επιστημονικά περιοδικά για την κρίση εργασιών προς δημοσίευση (ενδεικτικά: «Σύγχρονη Εκπαίδευση. Δίμηνη Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων», «Μουσική σε Πρώτη Βαθμίδα», «Επιστημονικό Βήμα», «Preschool and Primary Education», «Μέντορας», The Design Collection της Common Ground Publisher - CGP).

Διευθύντρια του Εργαστηρίου Μουσικής και Ψυχοκινητικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μέλος του Εργαστηρίου Εικαστικής και Θεατρικής Παιδείας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Επιβλέπουσα πτυχιακών εργασιών (ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης).

Επιβλέπουσα διπλωματικών εργασιών (Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων ΠΤΠΕ και ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης).

Επιβλέπουσα διδακτορικών διατριβών.

Πρόεδρος και μέλος διοικητικών επιτροπών του ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μέλος της επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μέλος της Κοσμητείας της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Μέλος σε εκλεκτορικά σώματα και εισηγητικές επιτροπές για την εξέλιξη μελών ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, σε όλα τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας.

09. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Παιδαγωγική επιμέλεια και συμμετοχή στη σκηνοθεσία θεατρικών παραστάσεων για παιδιά:

“Όταν οι αριθμοί το ‘σκασαν” (θέατρο Χυτήριο, θέατρο Altera Pars). Την παράσταση παρακολούθησαν μαθητές/ήτριες 42 σχολείων της Αττικής.

“Οι χρονοπειρατές” (θέατρο Altera Pars). Την παράσταση παρακολούθησαν μαθητές/ήτριες 75 σχολείων της Αττικής και της Εύβοιας.

“Τα συναισθήματα πάνε μουσείο”: (μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης – Γουλανδρή, Ν. Δούκα 6, Κολωνάκι - Αθήνα). Η παράσταση ήταν μια συμπαραγωγή του Ιδρύματος Γουλανδρή και της μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Θέατρο Γνώσης».

“Ποιος έκανε πιπί στη μέση του Μισισιπή;” Θεατρικό δρώμενο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών. Την παρουσίαση παρακολούθησε ο συγγραφέας Ε. Τριβιζάς.

Ενδεικτικές **κριτικές στον τύπο:** Κρύου Μαρία: «Παιδί. Ευκαιρίες για Θεατρόφιλους. Θέατρο Γνώσης». Εβδομαδιαίο περιοδικό «Αθηνόραμα».

Σαρηγιάννης Γιώργος: «Το θέατρο ως εναλλακτικός τρόπος μάθησης», Εφημερίδα «Τα Νέα».

Τριανταφυλλίδης Ιάσων: «Παραστάσεις για παιδιά», Εφημερίδα «Αδέσμευτος Τύπος».

Λυμπεροπούλου, Κατερίνα: «“Παιδική Χαρά” στο Κυκλαδική Τέχνης. Ένας φανταστικός κόσμος, εμπνευσμένος από τα εκθέματα», Το Βήμα..

Κρύου Μαρία,: «Τα συναισθήματα ... πάνε μουσείο», «Αθηνόραμα».

Ανάρτηση στο διαδίκτυο: <https://www.youtube.com/watch?v=4csoa-rPzUk>